Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

НН Архітектурно-художній інститут
Кафедра Архітектури будівель і споруд

СИЛАБУС
освітнього компонента – ОК 3
Архітектурно-реставраційне проєктування

Освітній рівень	другий (магістерський)
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність (спеціалізація)	G17 Архітектура та містобудування
Освітньо-професійна програма	Реставрація архітектурних об'єктів
Обсяг освітнього компонента	**12 кредити ЄCTS** (360 академічних годин)
Види аудиторних занять	практичні
Індивідуальні завдання	курсовий проекти, реферати
Форми підсумкового (семестрового) контролю	залік

Викладач (Викладачі):
Мержієвська Наталя Юріївна, кандидат архітектури, доцент, зав. кафедри архітектури будівель та споруд, natalia.merzhiievska@gmail.com
Дунаєвський Євген Юрійович, доктор філософії з архітектури, доцент кафедри ррхітектури будівель та споруд, dunaevski.abs@odaba.edu.ua
Єрмуракі Ольга Іванівна, старший викладач кафедри архітектури будівель та споруд, ermuraki.abs@odaba.edu.ua
Дунаєвська Анжеліка Валеріївна, доктор філософії з архітектури, асистент кафедри архітектури будівель та споруд, dunaievskaabs@odaba.edu.ua

В процесі вивчення освітнього компонента у здобувачів вищої освіти сформуються навички та вміння здійснювати передпроєктний аналіз архітектурно-містобудівних обєктів і територій, комплексно розглядати та вирішувати архітектурно-реставраційні задачі. Здатність застосовувати наукові методи у професійній діяльності. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі та містобудуванні. Здійснювати проєктне моделювання із залученням сучасних цифрових технологій та методик. Вміння обговорювати, обґрунтовувати результати професійної діяльності.

Передумови для вивчення освітнього компонента: є попереднє або паралельне набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: «Архітектурне проєктування», «Основи реконструкції та реставрації об’єктів», «Комп’ютерні технології в архітектурному проєктуванні», «Архітектурна фотограмметрія та моделювання об’єктів», «Історія архітектури та містобудування», «Матеріалознавство», «Архітектурні конструкції».

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

ПРН 2. Мати спеціалізовані уміння/навички розв’язання проблем, необхідні для проведення

досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН 3. Здійснювати передпроектний аналіз архітектурно-містобудівних об'єктів і територій.

ПРН 4. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно- планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.

ПРН 5. Знати, розуміти та оцінювати характеристики сучасних будівельних матеріалів, виробів і технологій, враховувати їх особливості при розробці інноваційних проектних рішень будівель і споруд, в проектах благоустрою міських і ландшафтних територій, при реконструкції та реставрації пам'яток архітектури і містобудування.

ПРН 6. Забезпечувати гармонізацію об'єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища.

ПРН 8. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики.

ПРН 11. Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері архітектури, містобудування та реставрації об'єктів культурної спадщини.

ПРН 13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПРН 14. Здійснювати авторський нагляд за реалізацією проектів у сфері архітектури та містобудування.

ПРН 16. Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері архітектури, містобудування та реставрації об'єктів культурної спадщини.

Диференційовані програмні результати навчання:

знати:

- соціально-економічні, культурні, історико-етнографічні, національні та регіональні аспекти архітектури та містобудування
- основні поняття і терміни з реставрації й реконструкції будівель і споруд;
- методи реалізації творчої задачі, послідовність та правила виконання проєктної документації;
- нормативні вимоги до проєктування громадських, цивільних, промислових та інших обєктів;

володіти:

- усвідомленням особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн;
- методикою передпроєктного аналізу архітектурно-містобудівних об'єктів;
- здатністю до аналізу і опрацювання природно-кліматичних, екологічних, соціально-демографічних
- навичками розв'язання проблем, у сфері архітектури та містобудування, в ході проведення досліджень;
- критеріями вибору цифрових технологій та програмного забезпечення для розробки і оформлення відповідної наукової та технічної документації, виготовлення макетів і наочних ілюстративних матеріалів;

вміти:

- аналізувати міжнародний та український досвід щодо робіт по реставрації у сфері архітектури та містобудування, а також, інтер'єрів громадських та житлових будівель;
- приймати ефективні рішення з архітектурних та містобудівних питань, надавати комплексні пропозиції щодо їх вирішення;

- організовувати роботу команди, заради досягнення спільного результату у проєктній діяльності;

- формувати та публікувати результати передпроєктних досліджень та проєктних пропозицій у відповідності до вимог;

- добирати відповідне програмне забезпечення для створення якісної науково-проєктної документації архітектурно-реставраційного проєкту;

- розробляти проєктну документацію основних видів;

- дотримуватися існуючих норм з реставрації пам'яток архітектури та містобудування.

Тематичний план

Частина 1:

Тема 1. Вступ до архітектурно-реставраційного проєктування, основні поняття, методологічні основи та інноваційні підходи до реставрації пам'яток архітектури та містобудування.

Тема 2. Дослідження та аналіз світового та українського досвіду у збереженні архітектурної спадщини.

Тема 3. Основні етапи та методика виконання проєкту. Методика передпроєктної стадії досліджень та натурні обстеження, як основа початкового етапу виконання архітектурно-реставраційного проєкту.

Тема 4. Аналіз результатів передпроєктних натурних обстежень та історико-джерелознавчих пошуків. Містобудівний аналіз ділянки.

Тема 5. Шляхи формування внутрішньо-дворового/внутрішньо-квартального публічного простору в структурі міського середовища історичних міст.

Тема 6. Дослідження методики вибору обґрунтування функціонального наповнення об'єкта після реставрації (в разі його функціонального пристосування), дослідження відповідності функціонального наповнення (в разі відновлення первинного функціонального наповнення) сучасним вимогам.

Тема 7. Шляхи та методи створення якісної науково-проєктної документації архітектурно-реставраційного проєкту засобами професіного компютеоного програмного забезпечення.

Тема 8. Методика подачі та презентації фінальних рішень.

Частина 2:

Тема 1. Ознайомлення з етапами та методикою виконання курсового проєкту. Розгляд методики передпроєктних досліджень при реконструкції, реставрації та новому будівництві в історичному ареалі міста.

Тема 2. Методика впровадження принципів інклюзивності у процесі реставрації, реконструкції та нового будівництва в межах історичного кварталу.

Тема 3. Дослідження та аналіз світового та вітчизняного досвіду проєктування сучасної архітектури на суміжних ділянках із пам'ятками архітектури.

Тема 4. Особливості натурного обстеження та цифрового документування досліджуваного комплексу.

Тема 5. Класифікація підходів до нового будівництва в сформованому історичному кварталі.

Тема 6. Рекомендації по застосуванню в Одесі основних підходів: репліка, подібність, нюанс, акцент та контраст на базі авторських концептуальних пропозицій по кожносу зі сценаріїв.

Тема 7. Пошук концепції реставрації, реконструкції та нового будівництва і розвитку комплексу.

Частина 3:

Тема 1. Термінологічний словник. Особливості історико-архітектурного комплексу.

Тема 2. Стратегія комплексного науково дослідження пам'ятки: аналіз розташування; формування інформаційного масиву будівлі; історична довідка; історико-містобудівна характеристика; аналіз історико-культурної цінності обєктів навколишньої забудови; метод соціологічного опитування; візуально-ландшафтний аналіз.

Тема 3. Ознайомлення з інноваційними методами дистанційного дослідження об'єкту та цифрового збереження історико-архітектурного ансамблю.

Тема 4. Етапи формування концепції реставрації та розвитку історико-архітектурного комплексу.

Тема 5. Методологія вивчення аналізу та практичних пропозицій щодо опорядження фасадів.
Тема 6. Концепція освітлення та підсвічення фасаду, як засіб підкреслення автентичності. Розбір основних принципів, класифікація та методології розробки якісного проєкту освітлення та підсвічення.
Тема 7. Основні принципи в роботі з інтер'єрами в пам'ятках архітектури: реставрація аутентичного інтер'єру/формування нового, сучасного інтер'єру.
Тема 8. Формування концепції перспективного розвитку історико-архітектурного комплексу.

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «заліку» за освітнім компонентом «**Архітектурно-реставраційне проєктування**» складає від 60 балів до 100 балів.

За освітнім компонентом передбачено виконання курсові проекти, реферати.

Курсовий проєкт №1 з дисципліни передбачає комплексне дослідження кварталу або багатокомпонентного архітектурного ансамблю із розробку концептуального архітектурно-реставраційного проєкту (в межах історичного центру, який занесений до списку архітектурної спадщини ЮНЕСКО), включає у себе два етапи. Перший етап – етап передпроєктних досліджень (груповий) – передбачає виконання реферату, на задану тематику, натурні обстеження а також виконання містобудівного аналізу, дослідження та складання історичної справки про кожний елемент, аналіз обмежень та можливостей обраної ділянки під проєктування, зі створенням відповідних наукових схем та таблиць. Другий етап – проєктний (індивідуальний) – передбачає створення концепції із функціональним перетворення ділянки (надання рекомендацій по функціональному наповнення кожного із обєктних елементів). Курсовий проєкт подається у вигляді зібраної експозиції, яка включає в себе частину передпроєктних досліджень та проєктну.

Курсовий проєкт №2 представляє собою продовження дослідження по обраній ділянці для першого семестру. Проєктом передбачено обрання однієї будівлі з відновлюваного кварталу або історико-архітектурного комплексу, зі статусом «пам'ятки архітектури» та, поруч розташованої будівлі, яка не має охоронного статусу. Загальна експозиція за семестр включає розробку всіх необхідних креслень, по комплексу з двох будівель (з різними охоронними статусами), складання пояснювальної записки та захист фінального проєкту за весь навчальний рік.

Курсовий проєкт №3 передбачає індивідуальну роботу з історико-архітектурним комплексом, що включає виконання передпроєктної стадії дослідження (історико-джерелознавчий пошук та натурні обстеження); аналіз та опрацювання отриманої інформації; розробка концепції реставрації, розвитку та перспектив комплекса; виконання всіх креслень та допоміжних графо-аналітичних матеріалів.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.
Викладач перевіряє отримані теоретичні та практичні знання на підставі виконання курсових проєктів, які здаються у вигляді загальної експозиції, реферату та пояснювальної записки в електронному форматі. Робота представляється із невеликим захистом та спільним обговоренням.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. ДБН А.2.2-14:2016. «Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію памяток архітектури та містобудування». [Чинний від 2022-09-01]. Київ, 2022. 41 с. (Державні будівельні норми України).
2. ДСТУ В.3.2.-4:2016. «Настанова щодо виконання ремонтно-реставраційних робіт на памятках архітектури та містобудування. Основні положення». [Чинний від 2017-01-01]. Мінрегіон України, 2016. 49 с. (Державні будівельні норми України).
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини» №1805-III від 08.06.2000. Доступно: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text

4. Комплексні наукові дослідження в реставрації памяток архітектури. Колективна монографія під ред. проф., д.арх. Миколи Бевза. Львів: НУ «Львівська політехніка», вид-во «Растр-7», 2022. 346 с.

5. Консервація і реставрація об'єктів культурної спадщини. Методичний посібник, за ред. І. Прокопенко. Київ: Саміт-книга. 2022. 434 с.

6. Молочко В.О. Проблеми та методи реставрації зруйнованих під час війни об'єктів культурної спадщини: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософії, спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування», Київ, 2024. С. 207.

7. Дьомін М.М. Системний підхід до памяткоохоронної і реставраційної діяльності. Науково-технічний збірник «Містобудування та територіальне планування». Київ, КНУБА, 2017. Вип. №65. с. 27 - 32.

8. «Основи реконструкції в архітектурі». Методичні рекомендації для студентів 4 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Г. О. Осиченко, Д. М. Гура. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 37 с.

Допоміжні джерела інформації

9. Міжнародна хартія про збереження та реставрацію пам'яток і визначних місць (Венеціанська хартія). Ухвалена на другому Міжнародному конгресі архітекторів та технічних фахівців з питань історичних пам'яток. – Венеція,1964, прийнята ІКОМОС 1965 р.

10. Мінкульт. Державний реєстр нерухомих памяток України. Доступно: https://e-pamiatka.gov.ua/

11. Консервація і реставрація об'єктів культурної спадщини /за ред. І. Прокопенко. – Київ : Саміт-книга, 2022. - 434 с.: іл.

12. Міська цільова програма збереження об'єктів культурної Спадщини на території центрального історичного ареалу Міста Одеси на 2022 – 2024 роки. [Електронний ресурс]. Доступно: https://omr.gov.ua/ua/acts/committee/191374/

13. Стратегія культурного розвитку Одеси 2025 – 2035. [Електронний ресурс]. Доступно: https://pixelatedrealities.org/uk/eu4culture/odesa-culture-roadmap/

14. Архітектурно-реставраційні терміни. Методичний посібник. Під заг. ред. проф. І.А. Ігнаткина. Київ. 1990. 148 с.